

Türküstan

www.turkustan.info

Dilqəm ƏHMƏD

ABŞ prezidenti Baydenin "erməni soyqırımı" ifadəsini işlətməsi Türkiyə ilə yanaşı Azərbaycan ictimaiyyətində də etiraz doğurdu. Prezident İlham Əliyev də Ərdoğanla telefon danışığında Baydenin bu addımını qınadı, regionda yaranmaqda olan əməkdaşlıq meyillərinə ciddi zərər vurduğunu bildirdi, Türkiyənin yanında olduğunu qeyd etdi.

İctimaiyyət arasında bir qrup bu məsələnin Azərbaycan üçün nə dərəcədə əhəmiyyət daşıdığını, bizim reaksiya verib-verməməli olduğumuzu müzakirə edir.

Osmanlıdan gələn qəzet Bakıda indiki İstiqlaliyyət küçəsindəki Abbasqulu Kazımzadənin mağazasından abunələrə paylanırdı. Axund Yusif Talıbzadə İstanbula dəfələrlə səyahət etmiş, mətbuatda bu barədə yazılar yazmışdı, ona görə də Tağıyev onu sultanın sarayına elçi göndərmişdi. Bakı və Osmanlı mətbuatı bir-birindən detallı şəkildə xəbərdardı. Osmanlı müəllimləri Azərbaycanda dərs deyirdi. Osmanlı kitabları Bakıda işləniirdi. Bakıda qəzet bağlananda Osmanlı mətbuatı buna reaksiya verirdi. Tağıyev Osmanlı sultanının etirazına görə "Füyuzat" kimi jurnalı qapatmışdı.

1918-ci ildə istiqaldan öncə Azərbaycanın Şirvan, Ağdaş, Şuşa, Gəncə, Kürdəmir və s. yerlərindən Osmanlıya xeyli məktub göndəril-

Müstəqil dövlətin nə reaksiya verəcəyi ayrı məsələdir. Halbuki Azərbaycan dövləti də xalqı kimi reaksiya verməlidir. Necə ki verdi. "Biz başqa dövlətlik" desəydik, 44 günlük Vətən müharibəsində Türkiyə də gərək kənarında durardı. O zaman nələr olardı Allah bilir.

Erməni xəyanəti, terror dəstələri bizim ortaq bələmiz və tariximizdir. Fətəli xana atılan güllə ilə Talat paşaya atılan güllə eyni zehniyyətin məhsulu idi.

"Türkiyə özü bilir, bundan bizə nə demək" Azərbaycanı dəstəkləmək deyil, əksinə Türkiyəfobiyanın yaratdığı əzik düşüncənin məhsuludur

qi mirasçısı və davamçısıyıq. Bu müstəqilliyin kağızdan əmələ keçməsi isə yenə də Osmanlının Bakı-

Fətəli xana və Talat paşaya atılan güllə

Fətəli xan Xoyski

Əlbəttə ki, bu məsələyə yüz il öncəki baxışla, bugünkü baxış arasında fərqlər olacaqdır. Bu gün Azərbaycan toplumunda Türkiyəyə olan münasibətlə, 1915-1918-ci illərdə Osmanlıya olan baxış arasında hansı fərqlərin və ya oxşarlıqların mövcudluğu təhlil edilməlidir.

mişdi ki, oraya birləşmək istəyirik. O məktublarda əksəriyyəti çap edilmişdi. Çünki xalqın bir qrupu özünü mahiyyətdə Osmanlıya aid edirdi. Çünki hələ ki öz müstəqil dövlətimiz yox idi, bölgədə anarxiya hökm sürürdü, Zəngəzurda, Qarabağda qətləmlər vardı, sonrasında mart soy-

Tələt paşa

ni işğaldan azad etməsi sayəsində oldu. Bu baxımdan Qafqaz türkləri ilə Osmanlı türkləri arasında ortaq tarixi keçmiş, ortaq tarixi qədr mövcuddu.

Ona görə də ötən əsrin əvvəllərində baş verən hadisələr təbii olaraq indi də Azərbaycan türklərini maraqlandırır. Buna reaksiyalar normaldır, reaksiyasızlıq anormalıq və yaşanmış tarixi bilməməkdir.

Müstəqil dövlətin nə reaksiya verəcəyi ayrı məsələdir. Halbuki Azərbaycan dövləti də xalqı kimi reaksiya verməlidir. Necə ki verdi. "Biz başqa dövlətlik" desəydik, 44 günlük Vətən müharibəsində Türkiyə də gərək kənarında durardı. O zaman nələr olardı Allah bilir.

Erməni xəyanəti, terror dəstələri bizim ortaq bələmiz və tariximizdir. Fətəli xana atılan güllə ilə Talat paşaya atılan güllə eyni zehniyyətin məhsulu idi.

"Türkiyə özü bilir, bundan bizə nə demək" Azərbaycanı dəstəkləmək deyil, əksinə Türkiyəfobiyanın yaratdığı əzik düşüncənin məhsuludur.

Osmanlıdan gələn qəzet Bakıda indiki İstiqlaliyyət küçəsindəki Abbasqulu Kazımzadənin mağazasından abunələrə paylanırdı. Axund Yusif Talıbzadə İstanbula dəfələrlə səyahət etmiş, mətbuatda bu barədə yazılar yazmışdı, ona görə də Tağıyev onu sultanın sarayına elçi göndərmişdi. Bakı və Osmanlı mətbuatı bir-birindən detallı şəkildə xəbərdardı. Osmanlı müəllimləri Azərbaycanda dərs deyirdi. Osmanlı kitabları Bakıda işləniirdi

Azərbaycanda tarixə bu günün pəncərəsi ilə baxanda elə zənn edilə bilər ki, ötən əsrin əvvəllərində Qafqaz ayrı bir yer idi, Osmanlı ayrı. Halbuki Azərbaycan xalqının İstanbulla əlaqəsi daha güclü idi, nəinki Peterburqla. 1828-dən 1918-ə qədər Azərbaycanın şie kəsimi Qacarı, sünni kəsimi Osmanlı padşahı bəli. Çar rəsmiyyətdə padşah idi.

qırımı törədildi. Bu baxımdan istiqal ideyası nəzərindən zərərli görünəndə, millətləşmə mərhələsinin tamamlanmadığı o illərdə bunlar olduqca təbii idi. Osmanlıya daxil olmaq fikrini dəstəkləyənlər arasında dövrün ictimai-siyasi xadimləri də vardı. Amma nəticədə siyasi liderlərimizin sayəsində müstəqil dövlət qura bildik və bu gün də onun hüqu-